

SECRETARIA STATVS

N. 127.324

EX AEDIBVS VATICANIS. 8-II-1984

Eminentissime ac Reverendissime Domine,

Dum Zagabriae, exeunte mense Ianuario, a Facultate Theologica eiusdem civitatis promota, XXIV Hebdomada Theologica-Pastoralis agebatur - cui thema inditum erat: "Novus Codex in vita Ecclesiae" -, Tu, etiam nomine Episcoporum ac presbyterorum participum, Summo Pontifici per telegraphicum nuntium gratias habuisti plurimas de "dono Codicis" ac, pariter, claram fidelitatem Eidem testatus es.

Re quidem vera, Beatissimus Pater, postquam hoc observantiae vestrae documentum legit, mihi officium commisit ut in Tuam notitiam perferrem: Se tam opportunum inceptum laudare; vota facere ut ex eo quam uberes fructus eveniant; atque, memoris animi Sui ac benevolentiae pignus, expetitam Apostolicam Benedictionem peramanter impertire Tibi, Eminentissime Domine, ceterisque Praesulibus, necnon sacerdotibus et singulariter iis, qui in Hebdomada apparanda operam navaverunt.

His denique significatis, oblata occasione utor ut Te fraternam caritate salutem meque libenter confirmem

Eminentiae Tuae Reverendissimae
addictissimum in Domino

R. Card. Casaroli

Eminentissimo ac Reverendissimo Domino
D.no FRANCISCO S.R.E. Cardinali KUHARIĆ
Archiepiscopo Metropolitae Zagrebiensi
Praesidi Conferentiae Episcopalis Iugoslaviae

UVODNA RIJEČ

Uzoriti gospodine kardinale!

Preuzvišena gospodo biskupi i nadbiskupi!

Mnogopoštovani oci provincijali!

Poštovani i dragi naši uzvanici i svi vi, braćo svećenici, sudionici ovoga našeg svečanog skupa!

Radost mi je i čast što mogu otvoriti ovaj 24. teološko-pastoralni tjedan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu.

Pozdravljam sve Vas koji ste se i ove godine u tako impozantnom broju odazvali na ovaj Tjedan. Tako ste ponovno i ponovno podržali ovaj u svoje vrijeme sretan pothvat u našoj Crkvi koji se od 1961. godine nije utrnuo.

Na godinu ćemo – ako Bog da – u povodu 1100. obljetnice smrti sv. Metodija – proslaviti 25. godišnjicu ovog Tjedna. Iz te su se inicijative tijekom dvaju desetljeća razgranale i tolike druge, jednako značajne i važne za život i rast Crkve u nas, a napose za življe posvješćivanje i provođenje konciilske obnove koja još uvijek očekuje nove i zanosnije poslenike kako ne bi jenjali ognjevi Duha.

Pozdravljam ponajprije Vas, uzoriti gospodine kardinale. Vi ste kao zagrebački nadbiskup i naš veliki kancelar i po svojoj službi pokrovitelj ovoga Tjedna. Vi ste to nadalje po svojoj pastirskoj ljubavi jer ste već dugi niz godina stalan i ustrajan, aktivan sudionik ovoga svečanog skupa Crkve Božje u nas.

Pozdravljam sve vas, oci nadbiskupi i biskupi, ovdje nazočni, kao i one koji su nam uputili brzojav. Zahvaljujem vam uvijek iznova što sudjelovanjem i placeptom podržavate ovako velik studijski skup svega našeg klera. Čast mi je poimence pozdraviti preuzvišenu gospodu: Josipa PAVLIŠIĆA, nadbiskupa i metropolita riječkoga, dr Marka JOZINOVIĆA, nadbiskupa i metropolita vrhbosanskoga, dr Marijana OBLAKA, nadbiskupa zadarskog, Josipa ARNERIĆA, biskupa šibenskoga, dr Joakima HERBUTA, biskupa skopsko-prizrenskoga, a spominjem i biskupe koji su nam poslali svoje pozdrave: biskupa krčkog, dr Karmela ZAZINOVIĆA, hvarskog biskupa Celestina BEZMALINOVIĆA te vladiku križevačkog gl Slavomira MIKLOVŠA.

Pozdravljam i sve redovničke poglavare, oce provincijale. Od početka ovaj je Tjedan svjedočanstvo intenzivnog zajedništva dijecezanskog i redovničkog klera u služenju jednoj Crkvi Božjoj u našim stranama.

Pozdravljam i predstavnike Prvostolnog kaptola zagrebačkoga, rektora Velikog bogoslovnog sjemeništa mons. Ivana DOŠLINA te sve predstavnike naših visokih bogoslovnih škola i sve kolege profesore i studente.

Pozdravljam ravnatelja inozemne pastve, mons. Vladimira STANKOVIĆA, sa svim dušobrižnicima iz inozemstva. Pozdravljam i generalnog tajnika BKJ dr Vjekoslava MILOVANA.

Čast mi je i radost što mogu pozdraviti i naše ugledne i drage uzvanike i goste: ponajprije protojereja Jovana NIKOLIĆA, arhijerejskog namjesnika zagrebačkog koji službeno zastupa pravoslavnog metropolita zagrebačko-ljubljanskoga gosp. Jovana PAVLOVIĆA. Pozdravljam predstavnike Islamske zajednice u Zagrebu, imama Ishaka ALEŠEVIĆA te predstavnike Pentekostne Crkve u Zagrebu, i druge.

Pozdravljam i netom pristigloga predsjednika Papinske međunarodne marijanske akademije u Rimu, našega dr Pavla MELADU, velikog dobrotvora našega Hrvatskog mariološkog instituta i naših hodočasnika na kongresima u Rimu, Zaragozi i na Malti.

Dužan sam još pozdraviti i odmah na početku zahvaliti našem domaćinu, Nadbiskupskom malom sjemeništu ovdje na Šalati, osobito ocu rektoru Josipu ANTOLOVIĆU sa svim ocima isusovcima i časnim sestrama što ovdje djeluju, uključujući, dakako, i mladiće sjemeništarce, sve koji posluju u prihvatu, u kuhinji, u dvoranama, u sakristiji i drugdje.

Također već sada na početku treba da zahvalim, a i da se preporučim, kolegi dr Adalbertu REBIĆU, dugogodišnjem i sada već zaista zaslužnom tajniku Tjedna za požrtvovni i znalački rad u pripravi ovoga Tjedna sa svime što ovih dana leži na njegovim ledima. Zahvaljujem i njegovom pomagaču, mr Stjepanu VEČKOVIĆU.

No još jednom sasvim posebno upućujem pozdrav svima vama, braćo svećenici, koji ste nas i ove godine počastili svojim odazivom. Vi ste glavni podržaj ovog Tjedna koji je od početka vama namijenjen. Od osnutka ovoga Tjedna, 1961. godine, po želji tadašnjeg našeg velikog kancelara i zagrebačkog nadbiskupa, blagopokojnoga kardinala dr Franje ŠEPERA, naš se Fakultet obvezao da će ovim Tjednom svake godine pridonositi što svestranijem informiranju našeg klera o važnim teološkim i pastoralnim temama koje u danom trenutku imaju naročitu važnost i težinu.

Koristim se prilikom da svima Vama – oci nadbiskupi i biskupi, oci provincijali i svi vi, braćo svećenici – također zahvalim za svesrdno razumijevanje i podržaj koji svake godine iskazujete našem Fakultetu kolektom druge nedjelje u rujnu. Prije nisam imao prilike vidjeti, ali sada mogu posvjedočiti da najveći broj svećenika tu kolektu donosi po onoj riječi Pisma: „Hilarem datorem diligit Deus – Radosna darivatelja ljubi Bog.” Slobodan sam Vas zamoliti za daljnji podržaj, uz našu ustrajnu zahvalnost.

Naumice ne želim nakon dužih pozdrava duljiti s uvodnom riječi da ne oduzmem dragocjeno vrijeme predavanjima i diskusiji.

Želim samo istaći da je zajednička euharistija u podne sastavni dio rada našega Tjedna i srh i vrh našega zajedništva u Kristu Isusu. Sve ćemo učiniti da počne u naznačeno vrijeme. Zato pozivam sve, pa i one koji su već celebrirali, da se uključe

u tu euharistiju. Danas će joj predsjedati naš g. kardinal nadbiskup u znaku svetoga jubileja. Sutra će slavije predvoditi zagrebački pomoćni biskup dr Đuro Kokša u znaku blagdana obraćenja sv. Pavla. U četvrtak želimo svečanije proslaviti kanonizaciju velikog sina našeg naroda i naše domovine, sv. Leopolda Bogdana Mandića. Svetu euharistiju zajedno će sa svećenstvom celebrirati riječki nadbiskup i metropolit, mons. Josip Pavlišić. Zaključnu euharistiju u petak slavi đakovački biskup mons. Ćiril Kos o otajstvu sv. križa.

Neka nam zajednička euharistija s našim biskupima bude naročit izvor snage i zanosa u Božjoj službi i u bratskom zajedništvu ovih dana.

Preostaje da zaželim pun uspjeh predavačima. Oni će, kako se iz rasporeda vidi i koliko je to u ograničenom vremenu moguće, dati pregled glavnih sadržaja i novosti u novom Crkvenom zakoniku. I ove godine predviđeno je sedam radnih skupina sa stručnim voditeljima kako bi se svatko mogao uključiti po svojoj sklonosti ili prečem interesu. Cilj je rada po skupinama da se predavanja prodube i proumuju za praksu.

Cijelo posljednje jutro, uz nekoliko kratkih saopćenja, bit će posvećeno plenarnoj diskusiji gdje će biti prilike za mnoga pitanja i odgovore kao i za formulacije daljnjih problema. Svesrdno Vas pozivam da planirate ostati ovdje do četvrtog dana.

I na kraju, samo da najkraće uvedem u samu temu Tjedna: Novi crkveni zakonik u životu Crkve.

Sutra se navršava 25 godina otkako je novi papa Ivan XXIII. — izabran, doduše u visokim godinama, ali kojemu je Gospodin trajno razveseljavao nevelu mladost života — u Bazilici sv. Pavla u Rimu iznenadio Crkvu i svijet najavom novog koncila i ujedno najavom reforme Zakonika Katoličke Crkve. Da počasti uspomenu svojega velikog prethodnika Ivana XXIII, kojega je tom zgodom nazvao velikim obnoviteljem Crkve, Sveti Otac papa Ivan Pavao II. promulgirao je novi *Codex iuris canonici* lani, na isti blagdan obraćenja sv. Pavla

Od početka su tako novi koncil i novi kodeks nerazdvojni. Tek nakon koncilskog magistralnog produbljenja naravi i bića Crkve moglo se pristupiti poslu na novom crkvenom zakoniku. Ta povezanost Kodeksa s Koncilom treba biti odlučujuća u ozračju i ovoga Tjedna i svega daljnjeg posla na proukama i primjeni novog kodeksa.

Da bi se pravilno i plodno proveo Kodeks, on treba da uvelike pomakne naprijed naša councilska uvjerenja i usmjerenja. Na to sasvim izričito upozorava sam zakonika papa Ivan Pavao II. u proglasnoj apostolskoj konstituciji: „Nije moguće da se sva slika Crkve kako je ocrтана na Koncilu prevede u kanonistički jezik. Stoga je potrebno da se Kodeks stalno navraća i usklađuje s tom koncilskom slikom o Crkvi koja mu je prvotni uzorak.”

U tom smislu želim najveći uspjeh i predavačima i slušateljstvu i plodnim diskusijama i zaključcima ovoga Tjedna.

Bio s nama Bog, Emanuel!

Tema našega Tjedna jest: Novi crkveni zakonik u životu Crkve. Kao malo koja tema naših Tjedana, novi je kodeks uistinu tema dana i tema godine, a nadasve posao od više godina i desetljeća.

Ovaj se naš Tjedan očito samo nadovezuje i uklapa u niz pothvata u našoj Crkvi koji idu za tim da upoznamo najprije samo slovo, a što je više moguće i duh novoga zakonika. I treba naglasiti da smo tek u stadiju prvih uočavanja njegovih temeljnih pravaca i nadahnuća. Bit će potrebne mnogo razrađenije i potanje rasprave i prouke koje će sigurno i u nas i u katoličkom svijetu izazvati mnoge rasprave i razjašnjenja.

Osobito će trebati pripaziti da naš prijevod novog kodeksa bude što točniji i vjerniji, ali po temeljnoj zasadi Papine proglasne konstitucije: da mu mjerilom bude Koncil, to jest nauk suvremenog crkvenog učiteljstva o naravi i poslanju Crkve. Do sada su većinom samo bibličari i liturgičari bili pred tom – u isto vrijeme i sretnom, ali i teškom – zadaćom da svoju vjeru mislimo i izražavamo (gotovo bih rekao po prvi put u našoj 1300-godišnjoj povijesti kršćanstva, bar u takvim razmjerima) na svojem vlastitom jeziku. Sada se taj posao svalio na pravničke teologe. Mnogo je toga već prisutno u našoj jezičnoj tradiciji, ali mnogo toga treba tek uočiti i stvoriti, ili bolje – stvarati, dok se ne pronađu najstreniji izrazi.

A to neće biti lak i neprijeporan posao. Bit će tu mnogo posla da se ne dogodi ono što evanđelje ne želi da se dogodi: da se novo vino ne prelije u stare mješine.

U tom smislu sam zakonoša papa Ivan Pavao II. u svojoj proglasnoj apostolskoj konstituciji daje više vrlo važnih usmjerenja kako treba pristupiti prouci i provedbi novoga kodeksa. Spomenut ću samo neka koja mi se čine nekako najvažnijima.

Prije svega, novi je kodeks nastavljen na novi, kristološko-ekleziološki stožer. Podjelom Kodeksa na knjige, očito, odlučuje kristološki nauk – dobrim dijelom manje nazočan u propovijedi i katehezi – o trostrukoj Kristovoj zadaći: svećeničkoj, proročkoj i kraljevskoj (*Codex*, str. XII). I trebat će se čuvati prebrzih primjena i izvoda ako se prije ne prouči sav kristološki pa onda dosljedno i ekleziološki domašaj tih zadaća.

Taj je nauk II. vatikanski koncil ugradio u temelje svoje ekleziologije, napose u IV. poglavlju konstitucije „*Lumen gentium* – Svjetlo naroda”, to jest baš u poglavlje o laicima u Crkvi. No taj je nauk o trostrukoj Kristovoj zadaći utjecao i na druge koncilске formulacije. I baš je riječ o „zadaćama”, ne toliko o „vlasti” jer se uporno upotrebljava riječ „munera” koja bi se mogla prevesti i sa „opunomoćenja”. Crkva je obogaćena Kristovim darom da ga bogato dijeli i poslužuje drugima.

S obzirom na te tri zadaće Crkve, što produžuju „munera – zadaće” Kristove, lako će se zapaziti da su učiteljska i posvetiteljska zadaća Crkve izravno odredile naslov i sadržaj III. i IV. knjige Kodeksa. „Kraljevska” je zadaća ušla samo ukoso u I. knjigu gdje je među generalnim normama riječ „*De potestate regiminis* – O vlasti upravljanja” ili „*O upravnoj vlasti*” (kan. 129–144). Ondje pak, gdje bi se po nekoj logici stvari očekivao veliki naslov o „kraljevskoj” zadaći Crkve, to jest u II. knjizi, nalazimo sveobuhvatni naslov „*De populo Dei* – O Božjem narodu” koji sav – na svoj način – ima udjela u kraljevskoj Kristovoj zadaći (usp. LG 9 i 36).

Takvo je shvaćanje odredilo i temeljni kanon II. knjige Kodeksa o Božjem narodu: „Kršćani su oni koji su krstom pritijelovljeni Kristu te sačinjavaju Božji narod.

S toga su razloga (svi) na svoj način dionici Kristove svećeničke, proročke i kraljevske zadaće te su – svaki na svojem položaju – pozvani da vrše poslanje koje je Bog povjerio Crkvi da ga izvrši u svijetu.” (kan. 204).

Nadalje, Papa ističe važnost Kodeksa, ali – rekao bih – nipošto ne kao cilja, nego kao jedno od sredstava. „Kodeks”, piše on, „nipošto ne iscrpljuje svega smisla i života Crkve. Naprotiv, život Crkve i pojedinih kršćana prvenstveno se sastoji u vjeri, milosti i karizmama, a napose u ljubavi. Kodeks želi poslužiti tome kao cilju: da u Crkvi stvori takav poredak koji će omogućiti da dodu do izražaja ljubav, milost, karizme, te pridonijeti njihovoj sredenu napretku i boljitku i u životu pojedinih vjernika i u životu cijeloga tijela Crkve.” (*Codex*, str. XI).

Pod tim vidom vrlo je vrijedno ovdje upozoriti na uspjeti stavak sv. Tome o kanonskom pravu: „*Finis iuris canonici*” – piše Toma – „*tendit ad quietem Ecclesiae et salutem animarum*”, to jest „Cilj je kanonskog prava smiren život Crkve i spas duša.” (navodim po članku nadbiskupa V. Fagiola u *L'Osservatore Romano* od 27. svibnja 1983.).

Dakako, taj kanonski „quies-mir-spokoj” nije kakavgod mir, nego takav mir koji pospješuje istinski život i životnu djelatnost Crkve. Vjerujem da se sv. Toma tu nadahnno poznatim odlomkom sv. Pavla: „... da provodimo miran i spokojan život u svoj bogoljubnosti i ozbiljnosti” (1. Tim 2, 2).

Sam je zakonoša papa Ivan Pavao II. istaknuo takvu potrebu i cilj novoga zakonika u proglasnoj apostolskoj konstituciji gdje piše: „Crkvi je doista potreban kodeks crkvenoga kanonskog prava.” A zašto? „Crkva je”, piše on, „ustanovljena na način društvene i vidljive ustanove. Stoga su joj potrebne norme da bude zamjetljiva njezina hijerarhijska i organska struktura i da bude pravilno uređeno izvršavanje njezinih zadaća koje joj je Bog povjerio, naročito izvršavanje svete vlasti i posluživanje svetih sakramenata. A sve to zato da bi uzajamne dužnosti i prava svih kršćana bila izgrađena na pravednosti kojoj je temelj ljubav. Time se ujedno točno određuju i zaštićuju i prava pojedinaca, a podupiru, potvrđuju i promiču zajednički potrvati oko savršenijeg življenja kršćanskog poziva.” (*Codex*, str. XIII).

I još jedna misao, snažno naglašena u apostolskoj konstituciji kojom papa Ivan Pavao II. promulgira novi kodeks, a to je – odnos Kodeksa i Koncila. Od svojega početka, od prve najave na blagdan obraćenja sv. Pavla 1959. godine – slavimo tome 25. obljetnicu – i u misli pape Ivana XXIII. i u svemu susljednom poslu Crkve najtješnje su povezani Koncil i Kodeks. Tek nakon magistralnog koncilskog produbljenja naravi i bića Crkve moglo se pristupiti izradi novog crkvenog zakonika.

Ta povezanost Kodeksa i Koncila treba biti odlučujuća i u radu i ozračju ovoga Tjedna kao i svega daljnijega posla na proukama i primjeni novog kodeksa.

Istina, Kodeks je – kako piše Papa – „u neku ruku 'dopuna' ili možda 'dovršetak' učiteljstva II. vatikanskog koncila” (*Codex*, str. XII). No da bi se pravilno i plodno proveo Kodeks, on treba uvelike pomaknuti naprijed naša koncilski uvjerenja i usmjerenja. Na to sasvim izričito upozorava sam zakonoša papa Ivan Pavao II: „Nije moguće da se sva slika Crkve kako je ocrтана na Koncilu prevede u kanonistički jezik. Stoga je potrebno da se Kodeks stalno navraća i uskladuje s tom koncilskom slikom o Crkvi koja mu je prvotni uzorak.” (*Codex*, str. XI). Na to će

još jednom upozoriti pri kraju svoje proglasne konstitucije: „Poželjno je da novo kanonsko zakonodavstvo postane uspješan instrument po kojem će se Crkva moći usavršavati u duhu II. vatikanskog koncila te sve više odgovarati izvršivanju svoje spasovne zadaće u svijetu.” (*Codex*, str. XIII).

dr Bonaventura DUDA, dekan